

ANALIZA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

Aleksandra Lijewska

ZESPÓŁ SZKÓŁ W PARKOWIE

ANALIZA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW –

to zorganizowane i systematyczne monitorowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów z wykorzystaniem różnych metod: pomiaru, obserwacji, analizy wytworów uczniów itp.

Polega na ustaleniu ich aktualnego stanu wiedzy, posiadanych umiejętności i sprawności, jak też umożliwia stymulowanie ich rozwoju i motywacji do uczenia się. W kontekście tych spostrzeżeń bardzo ważne jest przeprowadzenie **wstępnych obserwacji uczniów** (na początku pierwszego roku nauki na każdym etapie edukacyjnym).

CZYNNIKI, OD KTÓRYCH ZALEŻY EFEKTYWNE UCZENIE SIĘ UCZNIĄ ORAZ OSIĄGANIE SUKCESÓW

- ✓ inteligencja ogólna,
- ✓ zdolności specjalne (np. matematyczne, plastyczne),
- ✓ poziom opanowania podstawowych technik szkolnych (czytanie, pisanie, liczenie),
- ✓ zdolność skupiania uwagi,
- ✓ szybkość zapamiętywania ,
- ✓ umiejętność uczenia się,
- ✓ zdolność motywowania się,
- ✓ stopień akceptacji roli ucznia,
- ✓ zaniepokojenie zagadnieniem,
- ✓ rodzina ucznia, jej dobrostan, kultura, wykształcenie,
- ✓ środowisko lokalne, w którym uczeń żyje, jego perspektywy rozwoju, dostęp do dóbr kultury,
- ✓ szkoła, jej wyposażenie, atmosfera, liczność,
- ✓ nauczyciel, jego komunikatywność, przygotowanie metodyczne i pedagogiczne.

RODZAJE OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

- Osiągnięcia poznawcze

Nabyta zdolność wykonania określonych czynności, wynikających z realizowanych programów, np. umiejętność czytania, pisanie, liczenia, itd.

- Osiągnięcia motywacyjne

Nabyta chęć wykonywania określonych czynności, np. nawyki czytelnicze, zaangażowanie społeczne, określony rodzaj zainteresowań

- Osiągnięcia psychomotoryczne

Sprawność ruchowa, działania w różnych sytuacjach praktycznych, np. wykonywanie ćwiczeń ruchowych, sprawność manualna

CEL DOKONYWANIA ANALIZY OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

- ✓ stwarza uczniowi motywację do uczenia,
- ✓ daje informację zwrotną, co uczeń wie/umie, czego nie rozumie, itp.,
- ✓ umożliwia modyfikację sposobu uczenia się,
- ✓ potwierdza sukces lub niepowodzenie ucznia,
- ✓ nauczyciel zdobywa informację dla samego siebie

METODY BADANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

- ✓ pomiar dydaktyczny- testy pisemne, praktyczne, ustne
- ✓ obserwacja,
- ✓ rozmowa i wywiad,
- ✓ analiza wytworów/dokumentów

PRZEDSTAWIENIE WYBRANYCH METOD POMIARU OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

• POMIAR DYDAKTYCZNY- TESTY PISEMNE, PRAKTYCZNE, USTNE

Opracowanie wyników testu

- ✓ Opracowanie ilościowe wyników – zestawienia tabelaryczne, wykresy wyników;
- ✓ Opracowanie podstawowych danych statystycznych: łatwość testu, średnia arytmetyczna, modalna, mediana,
- ✓ Określenie łatwości badanych czynności i zadań (wyznaczenie współczynnika łatwości) ;
- ✓ Zróżnicowanie zadań wg wskaźnika łatwości;
- ✓ Opracowanie wniosków

• OBSERWACJA

Obserwacja polega na postrzeganiu zmian zachodzących u ucznia oraz interpretowaniu ich w ciągu procesu kształtowania danej umiejętności życiowej. Posiada ona wiele zalet, oto niektóre z nich:

- ✓ umożliwia bezpośrednie poznanie zachowania się uczniów w ich naturalnym środowisku i okolicznościach,
- ✓ stanowi ważne uzupełnienie i zarazem dopełnienie innych metod oceny poziomu osiągnięć ucznia, zwłaszcza metod testowych czy kwestionariuszowych,
- ✓ sprzyja ciągłemu ulepszaniu pracy nauczyciela kształtującego swoje umiejętności, który obserwując swoich uczniów dostrzega w nich co należy jeszcze zrobić, by osiągnąć założony cel.

Wyróżnia się kilka podstawowych warunków poprawnej obserwacji. Powinna być ona celowa, planowana, selektywna, dokładna i obiektywna.

Najpopularniejszymi rodzajami obserwacji są:

- ✓ obserwacja otwarta albo swobodna,
- ✓ obserwacja bezpośrednia lub pośrednia,
- ✓ obserwacja uczestnicząca jawna lub ukryta.

• ROZMOWA I WYWIAD

Niezwykle istotną rolę w analizie umiejętności odgrywa rozmowa i wywiad.

W przygotowaniu rozmowy i wywiadu warto pamiętać, o tym, aby:

- ✓ poznać i określić dokładnie problematykę i cel badań,
- ✓ ustalić listę problemów, które stanowić mają główny przedmiot przyszłej rozmowy lub wywiadu,
- ✓ zastanowić się nad warunkami i sposobami wzmacniania pozytywnej motywacji uczniów, z którymi przeprowadza się wywiad i rozmowę.

• ANALIZA DOKUMENTÓW

Znaczącą rolę w analizie umiejętności uczniów, odgrywa analiza dokumentów, czyli analiza wytworów ich działalności (dokumenty pisane, cyfrowe, obrazowo-dźwiękowe), które dostarcza wyczerpujących informacji dla wychowawców jako źródło rozwiązywania problemów. Analiza dokumentów stanowi z reguły metodę uzupełniającą.

Dokumenty pisane obejmują zazwyczaj:

- ✓ protokoły i sprawozdania z realizacji wybranych tematów (różne zapiski i uwagi),
- ✓ pisemne prace uczniów dotyczące danego tematu, artykuły zamieszczone w gazetkach szkolnych,
- ✓ do dokumentów pisanych zaliczyć także można dzienniki, opowiadania, sprawozdania lub listy dotyczące kształtowania umiejętności życiowych,
- ✓ dokumenty obrazowo – dźwiękowe to te wszystkie wytwory uczniów, które związane są z rysunkami, nagraniami magnetofonowymi, fotografiami oraz prezentacjami komputerowymi.

• ANKIETY I KWESTIONARIUSZE

Równie ważnymi sposobami, jak wyżej opisane, są także ankiety i kwestionariusze. Wartość swą zawdzięczają przede wszystkim temu, że pozwalają dociec niekiedy do bardzo osobistych spraw uczniów, które są przedmiotem analizy.

Przez ankietę i kwestionariusz rozumie się arkusz papieru z wydrukowanymi pytaniami i wolnymi miejscami na wpisanie odpowiedzi, lub też gotowymi odpowiedziami, spośród których uczniowie badani wybierają te, które uważają za prawdziwe. Metody te różnią się sposobem odpowiedzi. Ankieta zawiera zestaw pytań, które pozostawiają uczniom swobodę odpowiedzi, natomiast kwestionariusz zbudowany jest z pytań odpowiednio skategoryzowanych, tzn. wymagających wyboru spośród gotowych odpowiedzi.

Badania ankietowe i kwestionariuszowe, podobnie jak każda inna metoda badania osiągnięć uczniów, wymagają starannego przygotowania. Przygotowanie składa się na samo konstruowanie ankiet i kwestionariuszy. Obejmuje ono następujące etapy:

- ✓ postawienie problemu,
- ✓ formułowanie pytań,
- ✓ ułożenie instrukcji,
- ✓ badanie próbne,
- ✓ przygotowanie ostatecznej wersji formularzy ankiet i kwestionariuszy.

Ankieta i kwestionariusz są użyteczne np. w analizie osiągnięć uczniów w zakresie:

- ✓ kształtowania u uczniów umiejętności życiowych jako technika poznania cech zbiorowości,
- ✓ złożonych problemów środowiska wychowawczego w szkole.

DZIAŁANIA PODJĘTE W CELU PODNOSZENIA SUKCESÓW UCZNIÓW

Prowadzona systematycznie – zarówno po egzaminach i diagnozach zewnętrznych – analiza osiągnięć uczniów powinna dostarczyć nauczycielom i uczniom punktu odniesienia, czyli standardów osiągnięć szkoły na tle wymagań programowych.

Śledząc losy danego ucznia (a także klasy i wreszcie – szkoły) „na wejściu” –i „na wyjściu” – można dokonać „pomiaru” jaki poziom wiedzy uczeń osiągnął, czyli zbadać indywidualny, a także grupowy (klasa, szkoła) sukces – odpowiedzieć na pytanie jaką mamy efektywność kształcenia.

W tym celu należy zbadać umiejętności i wiadomości z jakimi uczeń rozpoczyna dany etap kształcenia a następnie systematycznie dokonywać pomiaru rozwoju poszczególnych umiejętności zgodnie z przewidzianymi standardami.

W tym celu należy podjąć następujące działania:

- ✓ powołać zespół do tworzenia odpowiednich testów sprawdzających umiejętności i wiadomości z różnych przedmiotów (nauczyciele uczący w danym zespole klasowym),
- ✓ opracowanie propozycji testu wraz z obudową uwzględniających standardy wymagań na poziomie poszczególnych klas,
- ✓ przeprowadzenie testów już w pierwszym roku nauki na poszczególnych etapach edukacyjnych (**przeprowadzenie testów już w klasie I SP, IVSP oraz I Gim.- a nie dopiero w klasach kończących dany etap kształcenia**),
- ✓ analiza wyników pod względem poszczególnych umiejętności,
- ✓ wyodrębnienie tych umiejętności z którymi dana grupa uczniów ma największe trudności
- ✓ podjęcie działań mających na celu doskonalenie umiejętność, które wypadły naj słabiej,
- ✓ przeprowadzenie kolejnego testu z naciskiem na te umiejętności, które wypadły naj słabiej,
- ✓ dokonanie analizy porównawczej wyników testów pod względem badanych umiejętność.

MATERIAŁ OPACOWANO NA PODSTAWIE NASTĘPUJĄCYCH ŹRÓDEŁ:

1. www.res-polona.com.pl RES POLONA

Wydawnictwo Edukacyjne Sp. z o.o. „Propozycje metod kontroli i oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów”

2. Krystyna Dynowska-Chmielewska, Otylia Pulit-Parszewska, „Projektowanie badania osiągnięć edukacyjnych uczniów w skali szkoły”
3. <http://www.gimsosnicowice.pl/mat/pro/pomiar.pdf>
4. <http://www.profesor.pl/publikacja,11837,Scenariusze,Wykorzystanie-pomiaru-dydaktycznego-w-mierzeniu-osiagniec-uczniow>
5. Stanisław Babula „Jak oceniać pracę uczniów?”-artykuł
6. http://psp10.neostrada.pl/pdf/harmonogram_badan_2008_2009.pdf
7. pg5.wyniki.w.interia.pl/ewd.doc
8. http://www.ewd.edu.pl/broszura_ewd.pdf
9. Ewa Rachfalik „Edukacyjna wartość dodana – co to takiego?” – artykuł
10. Ewa Stożek „Analiza wyników egzaminów zewnętrznych z wykorzystaniem metody EWD w ewaluacji wewnętrznej”
11. Janusz Mulawa Dariusz Sroka Instytut Badań Kompetencji Włańbrzych: „Od standardów wymagań do standardów osiągnięć uczniów klas trzecich szkół podstawowych”